

Αί «Βοσπορίδες»

Ποιητικές πικρίες

Ιον

Οι παλαιότεροι ποιηταί μας — οι πραγματικοί ποιηταί δηλαδή, διότι περί νεωτέρων δεν ήμπορεί νά γίνη λόγος — έδοκίμασαν όπως είνε γνωστόν όχι μικράς πικρίας εις την ζωή των. Άλλ' όρισμένως μεταξύ όλων αυτών, εκείνος πού έδοκίμασε τας μεγαλύτερας πικρίας, είνε ο καλύτερός των παλαιών ποιητών μας και ο «πατήρ» της ελληνικής διηγηματογραφίας, ο Γεώργιος Βιζυηνός. Άς μη ξεχνούμε ότι οι πικρίες πού έδοκίμασε τόν έθασαν ζωντανόν-νεκρόν εις τό Δρομοκαίτειον.

Μίαν από τις πικρίες του αιώ- τες μας δίνει εις τό 'Ημερολό- γιον Σκόκου του 1911 ο προ- σωπικός του φίλος, Κωνσταντι- νουπολίτης Ιατρός και λόγιος Ν. Βασιλειάδης. Την έδοκίμα- σεν ο Βιζυηνός με την έκδοσιν των «Βοσπορίδων» του. 'Ιδού τι γράφει σχετικώς ο Βασιλειά- δης, παρενθέντων εις τό σημείω- μά του και μίαν άγνωστον — τότε — έπιστολήν του ποιητού προς άλλον μεγάλον ποιητήν, τόν και διδάσκαλόν του, 'Ηλία Ταντα- λίδην:

Διά τούς ανθρώπους πού έμα- θαν νά φιλοσοφούν περί της άστα- σίας των πραγμάτων — λέγει ο ποιητής Βιζυηνός — δια τούς α- ληθινούς ανθρώπους — έδωκε τας «Βοσπορίδας» μου ως μέσον κα- τάλληλον νά φαιδρύνη άλλους — πρῶτον των και μικρόν νά τους απασχολήση ανακουφίζον τά βεβα- ρημένα των πνεύματα. Περί των δυ- των εκείνων, τα οποία μηδέν σφόν έκ της ζωής των διδαχθέντα θέ- λουν και καλά νά πείσουν στόνεγια- λό, αούδεις λόγος!»

Και ο ποιητής μαζεύει μερικά λουλούδια από τόν δροσερόν Βό- σπορον, μερικά άνεμώνας από την χλωήν της Άττικής και πλέκει την άνθεδέσμη των «Βοσπορίδων». Πολλά από τά λουλούδια αυτά έ- φεραν τόν τίτλον «Άρες, μάρες, κοικουνάρες» και έστάλησαν εις τόν ποιητικόν διαγωνισμόν κερδι- σαστα τό πρώτον βραβείον. 'Ο εί- σιγητής του διαγωνισμού και ποι- ητής της «Χίου Δούλης» ηύρε — ως λέγει — πάρα πολλήν λεπτότητα και χάριν, ησάσθη ένα άρωμα του Χριστοπούλου, ένα ιδιαίτερο μύρον του Τανταλίδου και τά έκαθάρωσε ως γυλαστά παιδιά του 'Ανακρέ- οντος. Δι' αυτό τά έσπεφάνωσε. Και με τά μικρά αυτά άλλα ζηλευ- μέναφύλλα της δάφνης δέχεταιόποι- ητής με μετριοφροσύνην και με ά- γάπην νά περιυλίξη τά λουλούδια των «Βοσπορίδων» του. Μα νά τά έκθέσθ; Ξέρει πως τό δημόσιον δύσκολα χαρίζεται εις ποιήματα, και ότι ο ένας θα κλείση τό μάτι δεξιά, ο άλλος θα ζαρώση τά μου- τρα, και ο τρίτος θα στρέψη την ράχη. 'Αδιάφορον, 'Εκείνος έποφα- σίζει νά παρουσιάση την άνθεδέ- σμην του εις τό δημόσιον και νά ζητήση την κρίσιν ενός μόνου, του 'Ηλία Τανταλίδου. Εις αυτόν χρε- ωσται τό πρώτον σπρώξιμο, από αυτόν ένεπνεύσθη τά πρώτα δνειρά του, όταν μαθητής ακόμη ρασοφό- ρος ήκουε την διδασκαλίαν του εις την θεολογικήν σχολήν της Χάλ- κης, και εις αυτού την σύστασιν ό- φείλει, ότι σπουδάζει τώρα στην Γερμανίαν.

ήτης ποιότη- στί φιλοσο- οι άρχαίοι.

ΛΑΛΟΥ (Λαοιστρά.) «Μάρκο Πόλο» ΜΑΚΚΙΝΤ (Ν. Σφαγ.) «Φωνή του αίμα- τος» ΜΙΑΜΙ (Γλυφ.) «Μαρία 'Αντουανέττα» ΜΠΟΕΜ (Λόφος Σκουζέ) «Βασίλισσα Χρι- στίνας» ΜΠΟΜΠΟΝΙΕΡΑ (Κηφισιάς) «Σκαπανέας της δόσας» ΝΑΝΑ (λ. Βουλιαγμ.) «Καπταίν Φιούρου» και βαριετέ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ('Ασκληπ.) «'Ο λιποτάκτης»

'Αλλ' έχει τόνσιν καιρόν νά γρά- ψη στόν διδάσκαλόν του, τόνσιν καιρόν! 'Αφωσιώθη έλάφρυχα εις τας φιλοσοφικάς μελέτας, εις τά μαθήματά του, και τό ποιητικό του αλογάκι, άτροφικόν και κατάκο- πο, βόσκει σέ άγνωστο λειβάδι, φευγάτο από τά χέρια του. 'Ο ποι- ητής είνε μαθητής τώρα και τίποτε περιπλέον.

★

Έρχεται όμως καιρός πού ή φαντασία του ζωγραφίζει τό άβυσ- στο και καθαρίο παλάτι της τέ- χνης. Ωσάν νά βλέπη τό γελαστόν νησί της Χάλκης, τόν τυφλόν ποι- ητήν νά χορδίζει την λύραν του, και ώσάν ν' αναγαλλιάξη στά μαγευ- μένα τραγούδια πού με θέα μου- σική πληρούν τόν αϊθέρα. Και βλέ- πει τόν έαυτόν του χωρίς ένδυμα γάμου εις ταιωτήν παρουσίαν,

ώσάν νά έρχεται λασπώμενος με λερωμένα τσαρούχια. Παρηγορείται μόνον στην μεγάλην αγάπη πού έ- χει μέσα του ο μεγάλος ποιητής της Χάλκης, στην 'Αγαπή. Μόνον σ' αυτήν έλπιζει και μαζεύων με- ρικά παλαιά του τραγούδια τά προσφέρει δειλά-δειλά στόν διδά- σκαλόν του νά τά κρίνη. 'Αρά γε θα τόν άρέσει;

Έτσι γράφει όποιητής από την Γοττίγγη στόν διδάσκαλόν του τό μορφότερο τότο γράμμα, πού άκούρε ο φίλος διευθυντής της θεο- λογικής σχολής κ. Στρινόπουλος μετά του καθηγητού κ. Παντελή Κομνηνού παραρριγμένο εις μία γωνία της βιβλιοθήκης. Τους ευχα- ριστώ, διότι μου τό προσέφεραν νά τό δημοσιεύσω. Λυτούμαι μόνον πού δεν εύρέθη μαζί και ή άγγελία της έκδόσεως των «Βοσπορίδων»...

Την έπιστολήν θα δημοσιευ- σωμεν αύριον.

Ο ΣΥΜΛΕΚΤΗΣ

καθιέρωσαν τας τελευταίας ήμε- ρας λαϊκάς τιμάς δι' όλας γενι- κώς τας παραστάσεις των. Τό θέ- ατρον Κοστοπούλη, πρώτον, όπου παίζεται τό νέον έργον του κ. 'Αλ. Λιδωρίκη τό «ΰπνημα» και τό θέ- ατρον «Μακέδος», δεύτερον, όπου ο θίασος του κ. Β. Αργυροπούλου επαναλαμβάνει την μεγάλην έρε- τεινήν έπιτυχον «Στραβοξύλο» του εύθυμογράφου κ. Δ. Ψαθά.

«'Ο θίασος Κρεββάτα — Αύ- λωνίτη, θα συνεχίση τας παραστά- σεις του εις τόν «Μ. 'Αλέξανδρον» της Θεσσαλονίκης μέχρι τέλους του μηνός, ακολουθούς δε θα μεταβή πρῶς συνέχισιν της εργασίας του εις άρσάμενας μακεδονικάς πόλεις.

Τόν θίασον δεν πρόκειται ν' ά- καλυθίσουν εις την περιείραν του αι κυρία Μαρίκα Κρεββάτα και Δ. Λύττα. Αι έν λόγω καλλι- τέχνιδες έχουν προσληθῆ εις ά- θηναϊκόν θίασον και είνε υποχρε- ωμένοι νά εύρίσκωνται ένταύθα περί τας άρχάς Σεπτεμβρίου. Πι- θανώτατα με τόν θίασον του «Μ. 'Αλεξάνδρου» θα συνεργασθῇ ή πρωταγωνίστρια κ. Σοφία Βερώ- νη, ή οποία άποχωρήσασα του θι- άσου Οίκονόμου, εύρίσκεται ήδη από ήμερών εις την Θεσσαλονίκην.

★ Κατά πληροφορίας έκ Χίου συνεχίζονται εκεί με θριαμβευτι- κήν έπιτυχίαν, αι παραστάσεις του μουσικού θιάσου της κ. Καί- της Βερώνη.

Αἱ «Βοσπορίδες»

Τόπος: Ποιητικές πικρίες
 2ον 1940

Εἰς τὸ Ἡμερολόγιον Σκόκου τοῦ 1911, ὁ Ν. Βασιλειάδης δημοσιεύει τὸ κατωτέρω ἄγνωστον, ὡς τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, γράμμα τοῦ ποιητοῦ Βιζυηνού, πρὸς τὸν Ἡλ. Τανταλίδη, διὰ τὴν ἐκδόσιν τῶν «Βοσπορίδων» του, ποὺ ἄλλως τε δὲν ἐπραγματοποιήθη τότε.

«Σεβαστέ μου διδάσκαλε!

»Μὴ μὲ μαλώσετε ἂν ἐμβαίνα με λερωμένα σαρούχια εἰς τὸ κατάρτιο σας κατῶγι.

»Εἶμαι χωριατοπαῖδι, καθὼς γνωρίζετε καὶ ἐχὼ διανύσει μακρὸν πολὺ μακρὸν καὶ λασπωμένον δρόμον ἕως οὗτο φθάσω εἰς τὸ ὠραῖον καὶ θερπνὸν νησάκι σας. Θὰ μὲ εἰπῇτε βεβαίως: αὐτὸ ἀντιπῶναι εἰς τὰς λεπτὰς συνθέσεις καὶ τὰ λεπτότερα ἤθη τῶν χρόνων μας καὶ δὲν ἐπρεπε νὰ ἔλθης τόσο ἀργὰ καὶ τόσο λασπωμένος, ἀφοῦ μάλιστα, καθὼς μᾶς εἶπαν, ἔχεις, δὲν ἤξευρω ποθεν· λαδῶν, ἓνα μικρὸ φτερωτὸ ἀλογάκι, τοῦ ὁποῦ οὗ ἠδύνασο νὰ κάμῃς χρήσιν καὶ νὰ μὴ χρονίσῃς τόσο πολὺ καθ' ὁδὸν καὶ νὰ μᾶς ἔλθῃς ἐδῶ πεζὸς καὶ ἐπομένως λασπωμένος.

»Συμπάθειο, διδάσκαλέ μου. Τὰ ἀλογάκι ἐπαθε κατὰ τὴν παρελθούσαν κακοχειμῶνιά, ἔνεκα πολλοῦ φόρτου καὶ ὀλίγης τροφῆς ἀπὸ καλοκαίρι, μού ἐδούλε ἐπὶ τὰ χέρια καὶ βόσκει τώρα δὲν ἤξευρω σὲ ποῖο λειβάδι.

»Λυπούμαι διὰτὶ δὲν ἤμπορα νὰ δικαιολογήσω τὸν ἐνταῦθα καὶ τό: διὰτὶ ἐρχομαι τόσον ὥρᾳ καὶ πάρωρα. Πιστεύω ὅμως ὅτι θὰ μὲ συγχωρήσετε. Ἐνῶμίτια δὲ ἡ θύρα σας εἶνε δι' ἐμὲ ἀνοιχτὴ κατὰ πάσαν ὥραν.

Κί' ἂν ἦν ἀργὰ καὶ σκοτεινὰ κ' ἡ ὥρα περασμένη, ἢ θύρα ὀρθάνοιχτ' ἀγρυπνᾷ κ' ἡ Ἀγαπᾷ προσμένει. Δὲν εἶπε ἀληθὲς ὅτι μὲ περιμένετε.

»Καὶ περιμένετε βεβαίως σὰν καλὴ γαμπυνίκα νὰ σὰς φέρω κανὴν δροσερὸ στεφάνι ἀνθογημένον ἀπὸ τὰ χλωρὰ τῆς Γερμανίας, λειβάδια. Ἡ προσδοκία σας, ὅσον ἀποβλέπει τὴν καλὴν μου πρόθεσιν, δὲν θὰ διαψευσθῇ: τὸ στεφάνι ὁμως, τὸ ὁποῖον σὰς φέρω, δὲν εἶνε ἀπὸ τὴν συννεφώδη καὶ ψυχρὰν ἀτμόσφαιραν τοῦ τόπου τούτου καμωμένων. Τὸ ἔχω πλέξει ἀπὸ τ' ἀνθλίνα ἐκείνη, τὰ ὁποῖα θάλλουν παρὰ τὰς ὥραιάς τοῦ Βοσπόρου σας ὁχθας. Τὸ συνέθεσα ἀπὸ λουλούδα τοῦ δροσεροῦ νησιῦ σας, ἀπὸ ἀνεμώνας τῆς Ἀττικῆς καὶ προσέθηκα ὀλίγον θυμὸν τοῦ βουνοῦ Δυστυχῶς εἰς τὰς ἀνεπιδεξίους χεῖρας μου ὑπέφεραν τὰ ἄθωα ταῦτα πλάσματα πάρα πολὺ καὶ ἐχλώμιασαν ὄχι ὀλίγον.

»Καὶ διὰ τοῦτο, φαίνεται, ἴσα-ἴσα οἱ ἐξ Ἀθηνῶν, θέλοντες νὰ μετριάσωσι τὴν ἀσχημάδα τους ἢ νὰ χαρίωσιν εἰς τὸ στεφάνι τοῦτο νέον χρωματισμὸν καὶ νέαν εὐωδίαν, προσέθηκαν εἰς αὐτὰ καὶ δι' εἰς μεγάλην ποσότητα, τοῦ Περνασσοῦ τὴν δάφνην. Ἄν τὰ εὐώδη ἀλλὰ πικρὰ ταῦτα φύλλα ταιριάζουν κοντὰ εἰς τὰ λεπτοφυῆ καὶ ἀσθενῆ μου ἀνθλίνα, ἀφήνω σὰς νὰ κρίνετε.

»Ἐγὼ, πολὺ διστάζων περὶ τούτου, ποιῶμαι ἐφραὶν τῆς κρίσεως καὶ ἐκθέτω τὴν συλλογὴν μου πρὸ τῶν καθαρῶν ὁμμάτων καὶ ὑπὸ τὴν ὁρᾶν ρίνα τοῦ φιλοκάλου δημοσίου.

»Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἓνας θὰ κλείσῃ τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν καὶ θὰ

στρέψῃ τὸν ὀφθαλμὸν πρὸς τὸ αὐτὸ πλὴν ἀντιστρόφως· τρίτος τις θὰ ζαρῶσῃ τὰ μούτρα του, ὡς ἂν ἐπιτελήνῃται δράμα· ξεῖδι· καὶ πολλοὶ θὰ σφαλίσουν τ' αὐτιά καὶ θὰ μᾶς στρέψουν τὴν ράχιν.

»Ἐλπίζω μάλιστα, ὅτι οὐδεὶς θὰ φανῇς ἄσων, ἄρον, σταυρωσὸν πύτων πρὸς τοῦ μαθητοῦ σας, ὅστις καὶ ταύτην τὴν φερὰν ἀφίεται καὶ αὐτὸς καὶ ἡ «Βοσπορίς» του

εἰς τὴν σύστασιν καὶ τὴν προστασίαν σας. «Εἰδιάλεξε τὸν καιρὸ νὰ ποιήσῃς τραγούδι, θὰ μὲ' πῇτε. Δὲν ἤξευρες ὅτι ὁ κόσμος ἐδῶ ἀναψε καὶ κόρῳσε; Αὐτὸς ἔχει τὰ δύο ποδάρια σ' ἓνα παπαῦτσι, ἐκεῖνος πῆρ' ἡ γούνα του φωτιά, ἐκεῖνος πέραςε τὴ φούρκα σὺ λαιμό του καὶ σὺ ἄλθες νὰ μᾶς ψάλλῃς «λῆρι-λῆρι;»

»Καλὰ δά! Ἰσα-ἴσα αὐτὰ ὅλα μὲ κατέπεισαν νὰ δώσω εἰς τοὺς ἀληθεῖς ἀνθρώπους, τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες ἔμαθον νὰ φιλοσοφῶσι περὶ τῆς ἀστάσις τῶν πραγμάτων, ἐν μέσῳ κατὰλληλον νὰ φαιδρύνῃ ὀλίγον τὰ πρόσωπά των καὶ νὰ τοὺς ἀπασχολήσῃ μικρὸν ἀνακουφίζον τὰ βεδαρμένα τῶν πνεύματα.

»Περὶ τῶν δυντῶν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα μὴδὲν ἐκ τῆς ζωῆς των μέχρη τοῦδε διδαχθέντα σφόν θέλουν καὶ καλὰ νὰ πέσωσι σὺ γιὰλὸ, οὐδεὶς λόγος, ἐννοεῖται. Τοῦτο δύνανται καὶ μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς «Βοσπορίδας» νὰ τὸ πράξωσιν.

»Διὰ τοῦτο ἐπιτροπεύσατε, παρκαλῶ, τὴν ὀφθαλμὴν ἀλλὰ φαιδρῶν τὴν κῆρυγν τοῦ Βοσπόρου καὶ συστήσατε αὐτὴν εἰς τὴν εὐνοίαν τῶν φίλων καὶ τῶν φίλων σας, πρὸ πάντων δὲ στείλατέ μοι μίαν ἀγγελίαν μου εἰς τὴν ἐν Ἀθῆναις κυρίαν Βολτατζή μαζί μὲ τὰ σεβασμάτα μου καὶ ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σὰς φιλήσω τὸ χέρι.

»Γ. Μ. Βιζυηνός»

Υ. Γ. Αἱ ἀγγελίαι δύνανται νὰ πεινωσι παρ' ὑμῖν μέχρις Ὁκτωβρίου.

Göttingen NicolausbergWeg N.I.

★

Ἐπέρσαν ὀκτὼ ὀλόκληρα χρόνια, ὅταν ὁ ποιητὴς ἐξεβίβηε στὸ Λονδίνον τὰς «Ἀθίδας Αὔρας» του. Εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα τούτων ὁ Βιζυηνὸς ἀνέγραφε ὅτι ἔχει ἀνέκδοτα τρία ἀκόμη συγγράμματα. Τὰς «Βοσπορίδας». Τὰ «παιδικὰ ποιήματα». Καὶ τὰ «Νεοελληνικὰ διηγήματα». ε"Ἄν — ἔγραφε — θελήσουν μερικοὶ νὰ πραγματοποιήσουν τὴν δημοσίευσιν ἑνὸς τῶν ἀνωτέρω βιβλίων, ἄς δηλώσουν τὴν θέλησιν των εἰς τὸν συγγραφέα εἴτε εἰς τὸν ἐκδότην κ. Τρυβνερ. Καὶ δὲν ἐπαρουσιάσῃ κανεὶς!

Ὡ, οἱ ἄνθρωποι τοῦ νεύματος καὶ μάλιστα οἱ ποιηταί! Πλάττουν μὲ τὸ αἷμα τῆς ψυχῆς των, θυσιάζον τὴν τελευταίαν ρανίδα καὶ προσπαθοῦν νὰ ἐμβουν στὴν θείαν, τὴν οὐράνιαν αὐλὴν τοῦ πλάστου. Νὰ πάρουν τὸ χρυσὸ σφυρὶ, τὴν πῆχυν τὴν καλὴν.

Ἐστὶ ὁ ποιητὴς ἐκεῖ στὴν οὐρανὸν σιμὰ σὲ θέσι διδομένη μὲ τὰ τραγούδια πολεμᾷ νὰ κτίσῃ κάτι τι.

Ἀλλοίμονον! κανεὶς δὲν νοιώθει τοὺς πόνους, τὸν σκοπὸν του. Περνᾷ ὁ καθεὶς ἀδιάφορος εἴτε περνᾷ καὶ ἀπορεῖ.

Διαβαίν' ὁ κόσμος κ' ὁ κοσμᾷς καὶ στέκει κ' ἐρωτά:

—μὲ τὰ σωστά σου πολεμᾷς ἢ κάμνεις χωρατιά;

Ὁ ποιητὴς ποὺ ἔγραψε αὐτοὺς τοὺς στίχους δὲν ἀπόρησε βέβαια, ὅταν εἶδε πὺς ἔμειναν ἀνέκδοτα αἱ «Βοσπορίδες» του.

Ο ΣΥΛΛΕΚΤΗΣ

ούχιον ἐδύθισεν ἐν ἀντιτορπιλικὸν τοῦ αἰώνου» καὶ ἐν ἐμ-
 ὀπλοῖον ἐπτά χιλι-
 ν, τὸ ὁποῖον μετεῖ-
 ς ἰσχυρῶς προστα-

ΑΝΑΛΗΨΙΣ
ΔΡΑΣΕΩΣ

Ἀυγόουστον, (Ἀθ. πρακτορεῖον Στέ-
 νοὶ ὅτι ἡ ἐφημερί-
 «Ρόμα», ἀσχολου-
 ῖν γερμανικὸν ἀπα-
 ρδισμὸν τῶν ἑρε-
 τῶν, γράφει ὅτι ἡ
 ὠν ἀτμοσφαιρικῶν
 πέτρεψε τὴν ἀμε-
 ρψιν τῆς γερμανι-
 ρικῆς δράσεως κα-
 γλίας, μὲ ἀποτελέ-
 ρετικῶς σφοδρά, ἰ-
 ὦν τῶν ἀεροδρομῶ-
 ὁχῆς τοῦ Λονδίνου,
 ηχανικῶν κέντρων,
 ν ἀεροπορίας, λι-
 πομπῶν καὶ ἰδίως
 ν ναυτικῆς δάσεως
 οὐθ, ἡ ὁποία ἀπο-
 γαλύτερον στρατι-
 να τῆς Ἀγγλίας
 ἐν ἀποτεφρωμένῳ
 ὡ ἰταλικῇ ἐφημε-
 οῖ ἐπὶ πλέον οἱ ὁ
 τοῦ Ντόβερ ἀρχι-
 τεύῃ περισσώτερον
 ρμανικοὺς βομβαρ-
 ρὰ εἰς τὰς προπο-
 φλαρίας τοῦ
 οῦ καὶ τοῦ ὑποὐρ-
 φ Κούπερ. Ὁ πλι-
 Ντόβερ ἐκκενώνει
 περιοχὴν, δημιουργ-
 ν Ἀγγλίας τὸ θλι-
 α τῶν περιπλανω-
 φύγων.

ΥΠΕΡΟΧΗ